

Na tej stronie przedstawiono informacje na temat systemu prawnego w Niderlandach. W skład rządu niderlandzkiego wchodzi ministrowie oraz monarcha. Pod tym względem czyni to Niderlandy nietypowym przypadkiem wśród zachodnioeuropejskich monarchii, ponieważ w większości z nich monarcha nie wchodzi w skład rządu. Od czasu gruntownej zmiany konstytucji w 1848 r. Niderlandy są monarchią konstytucyjną z systemem parlamentarnym.

Źródła prawa

Rodzaje aktów prawnych – opis

Konstytucja zapewnia ramy prawne organizacji państwa niderlandzkiego oraz tworzy podstawę ustawodawstwa. Umowy pomiędzy Niderlandami a innymi państwami stoją najwyżej w hierarchii źródeł prawa. Artykuł 93 konstytucji stanowi, iż postanowienia umów oraz decyzji instytucji międzynarodowych mogą mieć bezpośredni skutek prawny w niderlandzkim systemie prawnym, w którym to przypadku postanowienia te mają pierwszeństwo przed prawem niderlandzkim. Na terytorium Królestwa Niderlandów nie stosuje się obowiązujących przepisów ustawowych, jeżeli są niezgodne z tymi postanowieniami.

Stąd też przepisy unijne zawarte w traktatach, rozporządzeniach i dyrektywach są głównym źródłem prawa w Niderlandach.

Statut Królestwa Niderlandów jest dokumentem regulującym stosunki konstytucyjne między Niderlandami, Arubą, Curaçao i Sint Maarten.

Prawo stanowi się na szczeblu krajowym. Na podstawie delegacji ustawowej rząd centralny może wydawać szczegółowe przepisy w formie zarządzeń oraz rozporządzeń ministerialnych. Przewidziano również możliwość wydawania zarządzeń o charakterze niezależnym (niemających podstawy ustawowej).

Konstytucja nadaje uprawnienia do przyjmowania aktów normatywnych organom niższego szczebla podlegającym prawu publicznemu (prowincjom, miastom oraz zarządom gospodarki wodnej).

Orzecznictwo jest również źródłem prawa, bowiem znaczenie orzeczeń sądowych wykracza poza rozstrzygnięcie konkretnej sprawy, w której wydano dane orzeczenie. Orzeczenia sądów wyższej instancji służą jako wskazówki. Orzeczenia Sądu Najwyższego (Hoge Raad) mają szczególne znaczenie, ponieważ zadaniem tego sądu jest zapewnianie jednolitego stosowania prawa. Zatem w nowych sprawach sąd niższej instancji przy wydawaniu wyroku uwzględnia orzeczenie Sądu Najwyższego.

Dla rządu oraz wymiaru sprawiedliwości istotne są również ogólne zasady prawa. Niekiedy do ogólnych zasad prawa odnoszą się same przepisy, na przykład kodeks cywilny (zasadność i uczciwość). Sąd może również uwzględniać ogólne zasady prawa przy wydawaniu orzeczeń.

Kolejnym źródłem prawa jest prawo zwyczajowe, nazywane również prawem niepisany. Co do zasady zwyczaj stosuje się wyłącznie wówczas, gdy odsyła do niego akt normatywny, ale w przypadku sprzeczności sąd może również uwzględnić zwyczaj w swoim orzeczeniu. Prawo zwyczajowe nie może być źródłem prawa w przypadku orzekania o popełnieniu przestępstwa (art. 16 konstytucji).

Hierarchia źródeł prawa

Art. 94 konstytucji stanowi, iż niektóre normy prawa międzynarodowego mają charakter nadrzędny w hierarchii norm prawnych. Przepisy ustawowe niezgodne z tymi normami nie mają zastosowania. Prawo Unii Europejskiej, ze względu na swój charakter, ma pierwszeństwo przed prawem krajowym. Po nim w hierarchii kolejno znajdują się Statut Królestwa Niderlandów, konstytucja oraz ustawy. Stoją one wyżej w hierarchii niż inne przepisy. Akty normatywne przyjmują wspólnie rząd i parlament (Staten-Generaal – czyli przedstawiciele narodu pochodzący z wyborów).

Przyjmuje się również, że akt normatywny może w całości lub w części stracić moc obowiązującą tylko w wyniku przyjęcia kolejnego aktu normatywnego.

Ponadto zgodnie z ogólną zasadą wykładni przepisy szczególne stoją wyżej w hierarchii niż przepisy ogólne. Należy również zauważyć, że w tradycji kontynentalnej akt normatywny uznaje się za źródło prawa zajmujące wyższe miejsce w hierarchii niż orzecznictwo.

Struktura instytucjonalna

Organy odpowiedzialne za stanowienie prawa

Proces legislacyjny

Akty normatywne przyjmuje wspólnie rząd i parlament. Projekty ustaw może przedstawiać rząd lub niższa izba parlamentu (Tweede Kamer der Staten-Generaal). Rada Państwa (Raad van State) doradza na temat projektów ustaw i zarządzeń. Opinie pozostałych zainteresowanych stron zasięga się zazwyczaj na etapie przygotowywania projektu ustawy.

Co do zasady Rada Ministrów przyjmuje projekty ustaw i przekazuje je Wydziałowi Doradczemu Rady Państwa celem uzyskania jego rekomendacji. Rząd przygotowuje odpowiedź na zalecenia w formie sprawozdania. Następnie przesyła projekt ustawy – z wszelkimi niezbędnymi zmianami – izbie niższej listem królewskim (*Koninklijke boodschap*). Zmiany do projektu ustawy można wprowadzać podczas debaty w izbie niższej. To właśnie izbie niższej przysługuje prawo wprowadzania zmian. Po przyjęciu projektu przez izbę niższą debatuje nad nim izba wyższa (Eerste Kamer der Staten-Generaal). Izba wyższa może jedynie przyjąć lub odrzucić projekt ustawy. Na tym etapie nie można już wprowadzać dalszych zmian. Po przyjęciu projektu przez izbę wyższą monarcha i minister podpisują akt, dzięki czemu zyskuje on przymiot ustawy.

Prawnicze bazy danych

Overheid.nl jest centralnym punktem dostępu do wszelkich informacji na temat instytucji rządowych w Niderlandach. Na stronie tej można uzyskać dostęp do przepisów na szczeblu lokalnym i krajowym.

Portal Officielebekendmakingen.nl zapewnia dostęp do dzienników urzędowych (Staatsblad, Staatscourant i Tractatenblad). Pod tym adresem znajdują się również wszystkie publikacje parlamentu niderlandzkiego.

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Dostęp do stron internetowych jest **bezpłatny**.

Powiązane strony

[Rząd krajowy](#)

[Regering](#)

[Ministerstwo Spraw Zagranicznych](#)

[Druga Izba parlamentu Niderlandów](#)

[Government.nl](#)

[Houseofrepresentatives.nl](#)

Ostatnia aktualizacja: 25/02/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.